Voorwoord

Lieve lezers,

De zomer is helaas weer voorbij en de koude donkere dagen komen er weer aan. 2021 zal in ons geheugen gegrift staan als een jaar waarin we mochten proeven van even coronavrij te zijn, maar dat duurde helaas niet zo lang. Voor andere is het een jaar waarin ze hun engeltje moesten loslaten, voor weer anderen een jaar waarin men leert omgaan met het verlies, het verlies een plaatsje geeft in het leven, nog voor anderen een jaar waarin hun engeltje verweven is in hun leven en zo verder hun pad kunnen bewandelen..

Als thema voor dit nummer kozen we de kracht van creatieve expressie.
Creatieve expressie als uiting van ons verdriet, van onze emoties, maar ook als iets tastbaars maken of iets laten maken als aandenken, als eerbetoon aan ons kindje.
Hieronder zie je het werk van de Hongaarse kunstenaar Martin Hudáček: 'Memorial for unborn child'
Dit werk drukt zo mooi het verdriet van de moeder voor het verlies. (in hoeverre dit mogelijk is)

Al de artikels in dit magazine staan in het teken van creatieve expressie.
Verder vinden jullie een verslag van de vrijwilligersdag en een interview met de vrijwilliger van het jaar.

Dit is weeral de laatste editie van 2021. De feestdagen komen weer heel snel dichterbij. Dagen waarop we onze engeltjes eens te meer missen, maar ook dagen van gezelligheid, feest met en voor de familie. En weet je, onze engeltjes zijn er altijd bij, zij vieren mee feest want ze zitten altijd in ons hart.
Namens de redactie, wens ik jullie allemaal warme kerstdagen toe en een mooie overgang naar 2022.

Een warme groet namens de redactie,
Bernadette, Daisy, Deborah, Ellen, Linda, Monique en Shanti

Bernadette, mama van Noël, Anique*, Judith en Daphne

Woord van het bestuur

Lieve lezers,

Voor u ligt alweer het laatste editie van het magazine "Gedeelde Gedachten" van het jaar 2021. Een jaar wat nog steeds in het teken van corona stond. Een jaar vol van aanpassing, verandering, doorzetten en ga zo maar door.
Hoe toepasselijk is dan ook het onderwerp van dit magazine: "de kracht van creatieve expressie". Iets wat ons kan helpen bij het verwerken van verlies maar ook iets waar we het verwerken van de corona pandemie te lijf kunnen gaan.
Het is een zorgvuldig samengesteld magazine en wens een ieder dan ook heel veel leesplezier.
We willen de redactie weer bedanken voor het mooie nummer en wensen iedereen hele goede december dagen toe.

Lieve groet het bestuur
José, Ellen, Tineke en Ellen

Maken van vilten hartjes en kerstversiering.

Na het overlijden van Pepijn kon ik me nergens lang op concentreren. Voor die tijd hield ik erg van lezen maar daarna kon ik geen bladzijde meer uitlezen. En ik hield van schrijven maar kreeg geen samenhangend verhaal op papier. Het was vreemd en beangstigend om mee te maken. Ik was mezelf helemaal kwijt. De eerste weken wilde ik niets anders dan gewoon stil en rustig in mijn leunstoel zitten. En dit was voor mijn omgeving een beetje vreemd, volgens mij. Ik vond het moeilijk om te huilen en om verder uitdrukking te geven aan wat ik voelde, zeker waar anderen bij waren. In gesprekken met familie wilde iedereen me altijd 'opbeuren'. Mijn moeder zei toen kort erna: 'je kunt altijd nog een kindje krijgen'. Maar daar was ik helemaal niet mee bezig. Ik wilde eerst de gebeurtenissen laten bezinken. Ik had het gevoel om in een orkaan te hebben gestaan en moest eerst tot rust komen.

Pas na twee maanden ging ik weer eens om me heen kijken. In het begin van mijn zwangerschap, in januari 2015, had ik een werkgroep Duurzaamheid opgezet bij de bewonersvereniging in mijn wijk. Ik ging toen elke dinsdagochtend naar de buurthuiskamer. Dit is een plek waar iedereen uit de wijk welkom is om gewoon een kopje koffie te drinken en te kletsen. Ook werden hier gezamenlijke activiteiten bedacht. Zo heb ik samen met een vriend (duurzame) activiteiten bedacht voor kinderen uit de buurt. Het idee was dat kinderen konden knutselen met verschillende 'gebruikte' materialen, zoals karton en papier.
Bij de buurthuiskamer ontstond bij mij ook het idee voor een elektrische deelauto voor bewoners van de wijk. Na het overlijden van Pepijn ben ik dit plan verder gaan uitwerken. En zodoende ging ik verschillende bewonersavonden organiseren. Op 1 van deze avonden kwam iemand af die zelf een elektrische auto had en toen hebben we op kleine schaal een proef gedaan met autodelen. Dit was in het voorjaar van 2016.
Kort na deze proef verkocht de eigenaar deze elektrische auto en het bleek voor de groep niet haalbaar om samen een elektrische auto aan te schaffen. Dus is dit project verder niet van de grond gekomen. Maar het was voor mij wel een start om me bezig te gaan houden met het onderwerp duurzaamheid.

Samen met een vriendin (die ik ontmoet had bij het autodeelproject) ging ik vervolgens 'brainstormen' over allerlei duurzame projecten. Zodoende spraken we ook een keer bij haar thuis af voor een overleg. Toen zag ik bij haar thuis een spinnenwiel staan en vroeg ik of ik dit eens mocht proberen. Ik kreeg spinles van haar en ik was eigenlijk gelijk 'verkocht'. Ik vind het echt bijzonder om zelf je eigen draad te kunnen maken. Ik kan helemaal de tijd vergeten als ik achter mijn spinnewiel zit. Het is een combinatie van inspanning en ontspanning. Ik zie bijvoorbeeld gelijk aan mijn draad of ik gestrest ben.
Verder is het ook het handwerk wat spinnen zo bijzonder maakt. Door het handwerken kom ik helemaal 'uit mijn hoofd'. Zo kunnen mijn gedachten tot rust komen. Ik kom tijdens het spinnen ook vaak op nieuwe ideeën, gewoon om even afstand te nemen van 'een probleem' of een situatie waar ik moeite mee heb.

Vervolgens heb ik samen met mijn vriendin een wolproject opgezet in mijn woonplaats. Met een groep spinners verwerken we inmiddels ruim 50 vachten van de lokale schaapskudde.

Bij het verwerken van schapenwol komt best veel kijken. Eerst wordt het schaap geschoren. Vervolgens moet de wol worden gesorteerd, gewassen, gekaard voordat je kunt gaan spinnen. Na het spinnen wordt er van de wol verschillende producten gebreid en gehaakt. Ook kun je van (losse) gekaarde wol lappen vilten. Een keer in de maand komen we samen om van de gevilde lappen hartjes en/of kerstversiering te maken.

(foto van kerstversiering).

Dit zijn mijn ervaringen met het werken met wol. Wil je meer weten over het wolproject? We hebben een facebookgroep aangemaakt. De naam van de facebookgroep is: **Deventer Schaapskudde wol Project.**

Shanti, mama van Pepijn*

Liefdevolle en creatieve urntjes voor kinderen

Interview met kunstenaar Michel Kuipers

Op het moment dat de beslissing viel dat het thema van dit magazine ‘de kracht van creatieve expressie’ zou worden, wist ik meteen mijn onderwerp. De urn van Jill* staat voor mij symbool voor deze kracht en de creatieve uiting van liefde. Kunstenaar Michel Kuipers heeft ons meegenomen in dit creatieve proces en ervoor gezorgd dat onze dochter een prachtige urn heeft gekregen die ons heel dierbaar is en bij ons past. Toen ik Michel benaderde stelde hij mij meteen voor om elkaar te zien voor een interview en werd ik hartelijk ontvangen. We zijn meteen naar zijn atelier gegaan waar hij me een rondleiding heeft gegeven. Het was heel bijzonder om weer op de plek te zijn waar we samen gesproken hebben over de urn voor Jill* en haar as ook in de urn hebben geplaatst. Met momenten voel ik een brok in mijn keel en kost het me moeite mijn tranen te bedwingen, maar ik heb tegelijkertijd ook zoveel positieve gevoelens bij deze plek. Dankzij Michel kunnen we er ondanks alle pijn, ook met mooie herinneringen op terug kijken. Na de rondleiding lopen we terug naar zijn huis en nemen plaats in de zithoek voor een ontspannen en bijzonder interview.

Michel Kuipers (72 jaar) maakt al 32 jaar urnen en vertelt dat hij eigenlijk per toeval met de grafkunst in aanraking is gekomen. Als afgestudeerd vrij kunstenaar heeft Michel na enkele jaren de overstap gemaakt van kunst voor musea en galerieën naar het creëren van beelden voor de openbare ruimte. Hij vindt het belangrijk dat zijn kunst in nauwe verbinding staat met de mens en de samenleving. Door een lid van een kunstcommissie werd hij om advies gevraagd voor een grafbeeld en dit werd zijn eerste opdracht op dit gebied. In nauwe samenwerking met de nabestaanden heeft Michel toen een gedenkbeeld gemaakt met symbolische betekenis waar de nabestaanden de overledene in herkennen. Vanaf dat moment wist hij dat hij zich wilde toeleggen op het creëren van grafkunst en urnen.

Het viel Michel Kuipers toentertijd op dat er weinig keuze was op het gebied van kinderurntjes en dat het meestal een kleinere uitvoering was van volwassen urnen. Vanuit gesprekken met anderen en zijn eigen creativiteit heeft hij verschillende urnen voor kinderen ontworpen die hij op zijn website aanbiedt en ook verschillende webshops. Michel Kuipers vertelt dat vorm heel belangrijk voor hem is en hij hier veel aandacht voor heeft. Voor de kinderurnen heeft hij gekozen voor vormen die meer passen bij kinderen zoals een wolk, hart, ster of een wiegje. Hierdoor zie je ook niet dat het een urn is. Bij de koesterkeitjes zorgt de vorm er bijvoorbeeld voor dat de kei er niet te zwaar uit ziet en een hele natuurlijke uitstraling heeft. Hij laat me een aantal urntjes vasthouden en het valt me op hoe fijn die aanvoelen. Door de vorm kan ik mijn hand er fijn omheen sluiten. Michel vertelt dat mat glazuur warmer aanvoelt en dat de zachtheid komt door het polijsten. Ik heb nooit geweten dat er zoveel mogelijkheden zijn in de afwerking van een urn, maar dat het belangrijk is hoe een urntje aanvoelt weet ik wel. We hebben bij Jill* gekozen voor een op maat gemaakte eenhoorn-urn en een klein hart-urntje met haar naam erop. Het kleine urntje pak ik regelmatig vast om er een kusje op te geven en we nemen het zelfs mee als we een weekendje weg gaan.

Michel Kuipers vertelt in het interview dat het contact met de ouders voor hem heel belangrijk is, zelfs bij de al ontworpen urntjes. Hij vertelt dat hij de afgelopen 32 jaar heeft gezien hoe belangrijk en helend het proces voor ouders kan zijn om toe te werken naar een urn met passende symbolische betekenis. Ook bij de al ontworpen urntjes zijn er veel toevoegingen en aanpassingen mogelijk, zodat Michel met ouders een urntje kan creëren dat bij hun past. Zo zijn er ouders die er bijvoorbeeld voor kiezen de naam en/of geboortedatum van hun kindje op de urn te zetten, terwijl andere ouders dit niet doen. In het atelier laat Michel mij vlindertjes zien en kleine huisjes die ook op een urntje geplaatst kunnen worden. Het meest verrast ben ik door Nijntje van Dick Bruna die Michel in verschillende maten kan maken. Zo mooi en het doet mij ook meteen op een positieve wijze aan onze dochter denken. Hij vertelt dat hij een vergunning heeft voor het maken van Nijntje, maar het helaas niet op de website aan mag bieden. Op de computer laat Michel Kuipers me de mogelijkheden zien en vertelt dat hij combinaties kan maken van Nijntje met een urn. Een herinnering die mij goed is bijgebleven van de keren dat we bij Michel in het atelier zijn geweest voor de urn van Jill* is een schaalmodel van een ballon-urn met Nijntje erop. Mijn gevoel zegt dat als we niet gekozen hadden voor een op maat gemaakte urn dat we dan deze urn hadden gekozen. Ik vind het zo bijzonder dat je de ballon waar de as in zit aan de muur ophangt en het ook lijkt dat hij opstijgt door het lint dat eraan hangt. Op het lint staat ‘zeg mijn naam en ik besta’ of ‘zo lief, zo mooi, zo klein’, maar ook een zelfgekozen tekst is mogelijk. En dan Nijntje die op de urn zit en met de ballon lijkt op te stijgen naar de wolken.

Naast de al ontworpen urnen ontwerpt en maakt Michel ook urnen op maat die uniek zijn. Om dit te kunnen doen is het volgens hem ontzettend belangrijk dat ouders eerst vertellen over hun overleden kind en wat hun verwachtingen zijn van een urn. Dit is voor Michel Kuipers de voedingsbodem van zijn creatieve proces en ontwerp. Na dit gesprek maakt hij enkele kleine schaalmodellen en bespreekt dit vervolgens met de ouders. Voor Michel is het van groot belang dat de ouders hun kind in het ontwerp herkennen. Sommige ontwerpen zijn abstract; zijn ervaring is dat ouders die in de rouw zijn meer open staan en hierdoor de symbolische betekenissen herkennen. Als de ouders hun keuze hebben gemaakt uit de schaalmodellen dan maakt Michel de urn op ware grootte. Als ouders word je helemaal in dit proces meegenomen, omdat je regelmatig foto's krijgt toegestuurd van de vorderingen. Voor ons was dit heel prettig, omdat je op deze manier nog meer verbonden raakt met de urn en dit het ook gemakkelijker maakt de wachttijd te overbruggen. En als het af is nodigt Michel je uit om met de as van je kind naar hem toe te komen. Voor ons was dit een emotioneel moment, waarin ik me ontzettend kwetsbaar voelde. Wat ik heel prettig vond was de rust en het respect dat Michel uitstraalde toen hij onze dochter overplaatste in haar nieuwe huis.

Op mijn vraag naar de technische kant van het ontwerpen van een urn geeft Michel aan dat het heel belangrijk is dat je als kunstenaar van tevoren nadenkt over de maat van de urn, zodat alle as erin past. Daar komen wiskundige berekeningen aan te pas, omdat er ook nog sprake is van krimpen van de klei bij het bakken. Michel vertelt dat dit in het begin wel eens misging, waardoor hij een urn opnieuw moest maken. Door zijn jarenlange ervaring met het maken van urnen houdt hij bij het ontwerp al rekening met de maten en is de uitgeholde ruimte groot genoeg voor alle as, maar ook niet te groot. Ik herinner me dat de as van Jill* precies in het lijfje van haar eenhoorn-urn paste. Dat vond ik toen al heel bijzonder en het geeft me ook echt het gevoel dat deze urn speciaal voor haar gemaakt is.

Het interview met Michel bevestigt voor mij dat het maken van urnen een specialisme is waar veel kennis en kunde voor nodig is, maar ook nog iets extra's. Michel geeft voor mij woorden aan dat extra's door te vertellen dat het belangrijk is dit werk met je hart te doen. Het luisteren naar ouders, op zoek gaan naar de essentie en samen komen tot een urn waarin hun kind weerspiegeld wordt. Ik ben oprecht blij dat er mensen zijn zoals Michel Kuipers, met zoveel ervaring, en die dit werk met hun hart doen. Mocht je door dit artikel nieuwsgierig zijn geworden naar de werken van Michel Kuipers dan kun je een kijkje nemen op zijn website www.michelkuipers.nl Als je op zoek bent naar een urn dan kun je met hem contact opnemen. Hij zal de mogelijkheden met je bespreken en met je meedenken. Wij kwamen bij Michel Kuipers terecht nadat we al op verschillende plaatsen waren geweest met de vraag om de eenhoornknuffel van Jill* na te maken. Hij was de eerste die dit project aandurfde en een prachtige urn in de vorm van een eenhoorn voor haar heeft gemaakt. Bedankt daarvoor, Michel, en ook voor dit bijzondere interview. Je bent een prachtig mens!

Daisy, mama van Jill*

Foto’s
Door Linda, mama van Sven*

Foto’s, zij vormen een poort naar het verleden. Zij leggen herinneringen vast en zijn er om te bewaren. Wanneer iemand een kind verliest, kunnen foto’s erg beladen worden. Ik heb hierover veel gesproken met lotgenoten en vrijwel iedereen heeft wel iets met foto’s. Of juist het gebrek aan foto’s. Enkele decennia geleden was het niet gebruikelijk om foto’s te maken van baby’s die voor of tijdens de bevalling waren overleden. Een groot gemis voor de ouders die hierdoor zelfs geen foto hebben van hun overleden kindje. Gelukkig is er tegenwoordig veel meer ruimte voor en zijn er verschillende instellingen die zich tot doel hebben gesteld ouders van mooie foto’s van hun kindje te voorzien, zoals onder ander Make a Memory. Met deze stichting hebben wij zelf ervaring en de foto’s die door hun fotograaf gemaakt zijn, zijn erg liefdevol gemaakt en de fotograaf die de foto’s maakte wist goed hoe zij met ons om moest gaan. Naast Make a Memory zijn er nog verschillende andere organisaties en personen die dit ook doen.
Voor mensen die hun baby eerder in de zwangerschap verloren zijn, zijn de echo foto’s soms het enige tastbare wat zij nog van hun kindje hebben.

Foto’s zijn voor heel veel mensen van belang, maar voor ouders van een overleden kind nemen zij vaak een nog belangrijkere plek in. Ik heb verschillende discussies op social media gezien waarbij ouders van een overleden kind velle kritiek over zich heen kregen omdat zij foto’s delen waarop hun overleden kindje te zien is. Terwijl het juist zo belangrijk is voor iedereen die een kind verloren is om over zijn of haar kind te spreken. Mensen die geen lotgenoot zijn lijken vaak niet te snappen dat ook ouders die hun kind nooit levend hebben mogen ontmoeten graag over hun kind vertellen en de wereld laten kennismaken met hun kindje. Ik hoop dat de openheid die steeds meer ontstaat waarbij ouders over hun overleden kinderen vertellen, er voor gaat zorgen dat alle ouders die dat willen over hun overleden kind vertellen. Het is zo belangrijk om ouders te erkennen als ouders en hun over hun zo gemiste kind te laten vertellen.

Wat voor mijzelf en voor lotgenoten daarnaast vrijwel altijd bij foto’s naar voren komt, de portretten zijn nooit meer compleet. Er mis immers altijd iemand op de foto’s. Zelf maak ik geregeld een foto waarbij ik de foto van mijn overleden zoontje ook op de foto zet, door deze bijvoorbeeld door iemand vast te houden. Op deze manier staat dan toch iedereen op de foto, helaas niet zoals het zou moeten zijn, maar iedereen staat er wel op.

Naast deze manier van een overleden kindje bij een foto te betrekken bestaat er ook nog andere manieren waarop ouders van een overleden kind hun dierbare kunnen betrekken op de foto’s die gemaakt worden, zoals schaduwfoto’s. Bij een schaduwfoto maakt iemand, vaak een fotograaf of grafisch vormgever, een foto waarbij het overleden kind als schaduw in een foto kan worden verwerkt. Het kan hierbij gaan om een silhouet van een kind of bijvoorbeeld een vlinder of een ander symbool die voor de ouders voor het kind staat. Ook is het mogelijk om een familieportret te maken waarbij iedereen een schaduw is. In het volgende magazine zal een interview komen te staan over schaduwfoto’s.

Mirjam

Elk jaar vindt van 9 t/m 15 oktober de Baby Loss Awareness Week plaats. Een week waarin jaarlijks wereldwijd aandacht wordt gevraagd voor babysterfte. Naar aanleiding hiervan schreef Frank zijn verhaal

In deze Baby Loss Awareness Week waarin extra aandacht wordt besteed aan kinderen, die tijdens of vlak na de geboorte zijn overleden, heb ik besloten om ons hele verhaal maar eens op papier te zetten.

Vooropgezet: het speelt in de jaren ’70, een heel andere tijdgeest dan de huidige, dus absoluut niet vergelijkbaar maar wel een mooie illustratie hoe een en ander in de loop van de tijd is veranderd en verbeterd.
Mijn vrouw Ineke en ik zijn nu respectievelijk 72 en 73 jaar en de gebeurtenissen die ik beschrijf spelen zich af in de jaren ’70 van de vorige eeuw.

In 1974 zijn we getrouwd en in 1976 kondigde de eerste zwangerschap zich aan. Na een probleemloze zwangerschap van precies 9 maanden werd onze dochter Ingrid geboren. Een prachtige baby, die het direct al erg goed deed. Het was een klassieke thuisbevalling onder leiding van de verloskundige van het dorp, waar we toen woonden.

In 1976, 4 weken na haar geboorte, verhuisden we naar de provinciestad, waar ik werk had gevonden. Na alle drukte van de verhuizing, het opstarten van een bedrijf, het aangaan van grote verplichtingen, kwam er rust in ons gezin en kondigde zich de tweede – sterk gewenste - zwangerschap zich aan.
De controles vonden plaats door de verloskundige en alles leek voorspoedig te verlopen, de baby groeide goed, begon op tijd te bewegen en de zwangerschap verliep verder volgens de regels. De verloskundige constateerde een goede groei en een goede ligging. Er vond echter nog geen indaling plaats maar dat hoefde geen probleem te zijn. In die tijd bestonden er nog geen Echoapparaten.
Er volgde een spannende tijd: bij 40 weken nog geen tekenen van weeën activiteit, bij 41 weken ook niet. We begonnen al te hopen dat we de nachten niet meer zouden doorslapen maar werden toch ‘s morgens wakker zonder dat er iets gebeurde. Toen de zwangerschap 42 weken duurde, vond de verloskundige het tijd om Ineke door te sturen naar een gynaecoloog.

We konden gelukkig snel terecht bij een ons bekende gynaecoloog. Het bleek een dramatisch consult te worden: de gynaecoloog legde alleen maar zijn handen op Ineke haar buik en constateerde al direct: hier klopt iets niet. Hij verwees ons naar de röntgenafdeling voor een röntgenfoto waar we gelijk terecht konden.
De uitslag van de foto was dramatisch: ons kind bleek anencephaal.
De boodschap die we meekregen was dat de bevalling zich heus wel op een natuurlijke manier zou aandienen, dat het wel tot 44 weken kon weken kon duren en dat het kunstmatig opwekken van de weeën in dit geval niet aan de orde was. Ons kind zou niet levensvatbaar zijn en de bevalling zou in het ziekenhuis moeten plaatsvinden. Daar moesten we het mee doen.
Verslagen en verdrietig verlieten we het ziekenhuis. Het was een schitterende dag met strakblauwe hemel en om de een of andere reden wapperde er de rood-wit-blauwe vlag…
Dit was tegen elke logica in en werd door ons als een extra klap ervaren.

Thuisgekomen volgde er een bizarre tijd: we wisten dat de bevalling nog twee weken op zich zou kunnen laten wachten maar we wisten ook dat het resultaat een levenloos kind zou zijn of een kind dat maar heel kort zou leven.
Tijd om dit te verwerken was er niet: Ineke en ik werkten allebei erg hard in ons 1-mansbedrijfje en tijdelijke overname door collega’s was niet aan de orde, dat kon alleen bij vakantie en ziekte…

Gelukkig kwamen de weeën de volgende dag al, waarschijnlijk door manipulatie van de kant van de gynaecoloog en vertrokken we met een zwaar gemoed naar het ziekenhuis.
Waar andere zwangeren uitzien naar de bevalling, zagen wij er als een berg tegenop.

In het ziekenhuis vond dan de bevalling plaats onder leiding van de gynaecoloog. Het voelde erg oneerlijk om zoveel pijn te moeten hebben voor…niets.
Na een paar flinke persweeën werd ons kind geboren. Het bleek een dochtertje. We hoorden heel even een kreuntje en daarna niets meer.
De gynaecoloog bedekte ons kind met een doek en sprak de woorden: “je kunt er beter maar niet naar kijken, het is geen vrolijk gezicht”.
Vervolgens werd Mirjam ergens heen gebracht, we wisten niet waarheen en het is ons ook niet verteld. We hebben haar dus nooit gezien laat staan vastgehouden. Wel werd al snel gevraagd of ze haar niertjes mochten gebruiken voor wetenschappelijk onderzoek…

Totaal verslagen werd Ineke overgebracht naar de kraamafdeling. Ze kwam op een kamer alleen te liggen en kon haar verhaal niet kwijt. Wel kwam een broeder vragen of ze fles- of borstvoeding wilde geven, de hork!

Na enkele dagen werd Ineke ontslagen uit het ziekenhuis.
Waar andere stellen met tranen van geluk en een nieuw leven het ziekenhuis verlaten, waren het bij ons tranen van groot verdriet en een verschrikkelijk leeg gevoel.

Van enige vorm van nazorg is geen enkele sprake geweest. Niet van de verloskundige, niet van de gynaecoloog en niet van onze huisarts. Of het allemaal heel gewoon was, we moesten maar weer verder.

Ruim een half jaar later kondigde zich een nieuwe zwangerschap aan. Durfden we blij te zijn? Anencefalie is dan wel een zeldzame aandoening met een hele kleine kans op een erfelijke factor en dus kon herhaling toch niet helemaal uitgesloten worden.
Er diende een vruchtwaterpunctie uitgevoerd te worden om een onderzoek te doen naar risico's.
Dat was toen nog zo'n bijzondere ingreep dat het in een academisch ziekenhuis moest plaatsvinden, in ons geval in Amsterdam.
We zouden geholpen worden door een landelijk zeer goed bekendstaande hoogleraar, die de ingreep zelf zou uitvoeren.

In Amsterdam kregen we al direct te horen dat de kans op een miskraam door een vruchtwaterpunctie 4% was en dat we daar dus rekening mee moesten houden. Ook dat nog.
De punctie verliep technisch zonder problemen maar van enig gevoel van interesse of medeleven was geen enkele sprake. We zouden het wel merken als er een miskraam optrad…
We waren diep teleurgesteld door de hele gang van zaken.

Twee weken later (!) mochten we de uitslag ontvangen dat er geen afwijkingen gevonden waren bij de vruchtwaterpunctie en dat het een meisje was. We hebben toen een mooie naam bedacht en een ons bekende kunstenares een mooie tekening laten maken en geboortekaartje laten ontwerpen. We konden de zwangerschapscontroles en te zijner tijd de bevalling gewoon thuis laten verlopen.
Of we toen weer dezelfde verloskundige hebben gehad, weet ik niet meer.

Na een probleemloze zwangerschap werd Annemarie geboren, een mooi, geheel compleet en gezond meisje. De opluchting was enorm, de vreugde groot.
We namen het besluit dat we heel tevreden waren met onze dochters en beschouwden ons gezin als compleet.

In de jaren die volgden, probeerde we goed en zo kwaad mogelijk verder te leven met het gemis van Mirjam en het litteken dat het bij ons achterliet. Het verdriet kwam vooral op momenten dat soortgelijke situaties bij andere werden beschreven en natuurlijk bij haar geboortedag en feestdagen. Ook onze dochters misten haar, hoewel ze haar nooit gekend hebben. Als we met vakantie gingen zeiden ze dat we toch echt een grotere auto zouden moeten hebben anders zouden ze niet met zijn drieën op de achterbank passen.
Ook was het steeds weer confronterend wanneer anderen ons vroegen hoeveel kinderen we hebben. Ineke antwoorde dan meestal: "twee op aarde en een in ons hart".

De meisjes werden kleuters, peuters, pubers, adolescenten en gingen op een bepaald moment uit huis. Wij leefden ons drukke leven en het litteken leek zo langzamerhand steeds minder pijn te doen.

Vanaf februari 2019 werd het mogelijk om levenloos geboren kinderen op te nemen in de Basisregistratie Personen (BPR). We hebben er een poosje over nagedacht, maar Ineke vond het in eerste instantie niet zo nodig. Wel zou ze het fijn vinden als Mirjam bijgeschreven zou kunnen worden in ons trouwboekje. Maar ja, we hadden geen enkel bewijs van har geboorte… vanuit het ziekenhuis hadden we niets meegekregen, we wisten niet of ze begraven, gecremeerd of op een andere manier was verdwenen, we hadden geen geboorteactie, wisten niet of er een begrafenisondernemer aan te pas was gekomen. Het zou dus lastig worden om haar korte bestaan aangetoond te krijgen en haar bij te laten schrijven in ons trouwboekje.

Via een uitvaartondernemer in ons dorp (we waren inmiddels verhuisd), hoorden we dat het mogelijk was om te achterhalen of ze begraven was en zo ja waar. Een speciale ambtenaar van de gemeente ging voor ons aan de gang en wat bleek: Mirjam was begraven in graf afdeling Kl-nr. 43. Op de website van de begraafplaatsregistratie staat dat zij geboren is op 20-06-1978 en begraven op 22-06-1978. Ze was begraven met een onbekende naam maar we mochten dat veranderen in Mirjam
zodat dat ook in de administratie veranderd zou worden. Ze lag dus in een verzamelgraf met 3 andere kinderen op een mooie begraafplaats niet ver van ons dorp.
Verder bleek dat kindergraven niet geruimd weren, dus ook na ruim 40 jaar zou het grafje nog steeds te vinden moeten zijn.
Ook bood de gemeente aan om haar in het trouwboekje te laten bijschrijven, zoals we gevraagd hadden! Verder werd ook nog het aanbod gedaan om een akte levenloos geboren kind te laten opmaken, zodat ze in de GBA bijgeschreven kon worden.

Met een vreemde mengeling van nieuwsgierigheid, hoop en verdriet gingen we haar grafje zoeken en vonden het. Op een hele mooie kinderafdeling van de begraafplaats, onder hoge dennen en midden in het bos. We moesten even goed kijken voordat we het grafje vonden: alleen een steen met nummer 43 verwees ernaar. Kennelijk hadden de ouders van haar drie grafgenootjes ook geen weet van het bestaan ervan…
Dit bezoek was emotioneel en was toch het begin van een stukje afronding.

Vervolgens maakten we een afspraak op het gemeentehuis om Mirjam in ons trouwboekje te laten inschrijven. Er was veel begrip voor onze situatie maar het was enorm lastig. Waren er papieren, was er aangifte gedaan van geboorte/overlijden, was er een document van een begrafenisondernemer, iets uit het ziekenhuis? Dat alles niet….
Gelukkig was de ambtenaar vol begrip en zeer empathisch en besloot de naam van Mirjam in ons trouwboekje bij te schrijven!

Een heel belangrijke stap was gezet! Het gaf een goed gevoel, Mirjam hoorde er eindelijk echt bij!

Over het aanbod om haar in te laten schrijven in het persoonsregister hebben we een tijdje moeten nadenken. De grootste wens was dat ze in ons trouwboekje zou worden bijgeschreven den die was vervuld.

Toch bleef het ons bezig houden. Als ze ingeschreven zou worden zou dat echt pas officieel een bewijs zijn dat ze geleefd had, een persoontje was geweest en onze dochter.
We gingen er wel van uit dat het inschrijven dan wat makkelijker zou gaan, omdat ze immers al in ons boekje was bijgeschreven.
We hebben het even laten rusten, maar het liet ons liet los.

Toevalligerwijs had Ineke haar tweelingbroer Hans ook lang geleden een dochtertje gehad dat vlak na de geboorte was overleden en ook hij was bezig met de registratieprocedure.
Hij werd met zijn vrouw (in een andere gemeente) erg onvriendelijk en afstandelijk behandeld maar kreeg de inschrijving toch voor elkaar.
Dat was voor ons een aansporing om het ook in onze gemeente maar eens te gaan proberen.
Wel met aarzeling gezien de ervaringen van Hans, maar toch inmiddels genoeg gemotiveerd om de volgende stap te nemen.

Nadat er een afspraak gemaakt was, gingen we met paspoorten en trouwboekje nerveus naar het gemeentehuis. Zou ons ook een kille en afstandelijk benadering wachten?
Toen we werden opgeroepen uit de wachtruimte en ontvangen werden door een vriendelijke mevrouw, keek ze ons recht aan en waren haar eerst woorden: “moeilijk hè?” Ik zal dat nooit vergeten, wat een opluchting en wat een medeleven alleen al door deze woorden! Nog voel ik mijn ogen vochtig worden als ik dit schrijf.
Zij bekeek ons trouwboekje en verdween ermee naar een collega. Wat bleek: Mirjam had eigenlijk niet in ons trouwboekje bijgeschreven mogen worden zonder enig bewijs van haar bestaan of overlijden… Ze had erg met ons te doen, we hadden helemaal niets behalve het nummer van het grafje. Geen geboorteacte, geen overlijdensacte, geen gegevens uit het ziekenhuis.
Het ziekenhuis was inmiddels gefuseerd en er waren geen gegevens meer uit 1976.
Toch liet de ambtenaar van de gemeente het er niet bij zitten en suggereerde dat er in het gemeentelijk archief mogelijk nog iets te vinden zou zijn. Helaas, het archief was gesloten vanwege een verbouwing ven het gemeentehuis. Toch werd iemand op pad gestuurd om in dat gesloten archief te gaan zoeken.
Na twee dagen kregen we het bericht dat er in het archief inderdaad een geboortebewijs was gevonden en vervolgens kon Mirjam worden ingeschreven!

Daarna kwam de volgende ingewikkelde episode: zij kon alleen in het register als “doodgeboren” worden ingeschreven en dat was ze natuurlijk niet: ze heeft een aantal (?) uren geleefd en is dus niet doodgeboren; inschrijving was dus niet mogelijk. Wilden we haar als levend geboren en vervolgens overleden laten inschrijven,

zou dat via een gerechtelijke procedure moeten plaatsvinden! Alleen dan zou inschrijving in het persoonsregister mogelijk zijn.
Dat ging ons toch wel erg ver en het zou de vraag zijn of we de gerechtelijke procedure aan zouden kunnen en of die ook succesvol zou zijn.
De enige manier om hieruit te komen was om te verklaren dat zij doodgeboren was, dan zou inschrijving wel mogelijk zijn.
Omdat we dat zo langzamerhand toch wel erg graag wilden en niet op het laatste moment wilden opgeven hebben we daarmee ingestemd, wetende dat het niet helemaal klopte, maar dat weten alleen wij.

Ons doel was bereikt en met deze actie hoorde Mirjam er voortaan echt bij.

Het grafje hebben we verzorgd en daarna enkele malen bezocht. Ook met onze dochters en onze kleinkinderen. Met zijn allen hebben we er iets moois van gemaakt en onze dochters beschouwen Mirjam nu echt als hun overleden zusje en de kleinkinderen haar als hun overleden tante.

We hebben natuurlijk geen flauw idee wat er van haar geworden zou zijn als ze een gezonde baby was geweest, maar het is goed zo, we hebben er vrede mee, zo kunnen we ermee verder.

Maar wat een verschil met de huidige tijd waarin een doodgeboren kind mee naar huis genomen mag worden, verzorgd mag worden door de ouders en familie en een echte begrafenis kan krijgen. Hoewel iets dergelijks altijd een ramp is, zal het de verwerking toch iets makkelijker maken.
De kille manier van afscheid nemen van Mirjam staat daarmee in schril contrast.

Vrijwilligersdag

Eindelijk was het dan zover op zaterdag 2 oktober jl. konden we alle vrijwilligers van Lieve Engeltjes weer ontvangen in de Biltsche hoek in de Bilt.

Ongeveer 18 vrijwilligers kwamen tussen 11 en 12 uur binnen gelopen en konden in een ontspannen sfeer in een aparte ruimte even kennis maken.
Het waren nieuwe contacten maar ook vele oude bestaande contacten werden live opgehaald.

Vanaf 12 uur was er een heerlijk lunch buffet. Daar konden we ons te buiten gaan aan allerlei lekkere lunchgerechten.

Na de lunch was er een voorstelling van Theater Traxx. Ze waren al eens eerder geweest voor een vrijwilligers dag en hadden toen de voorstelling 'rouw op je dak'. Dit jaar hadden ze een gloednieuwe voorstelling 'Dood eng'. Het was een herkenbare emotionele aangrijpende voorstelling.
Tezamen met deze voorstelling was er een rouw coach die na de voorstelling met ons gesproken heeft over wat het met je doet zo'n voorstelling. Wat het teweeg brengt bij jezelf. Het was naar eigen zeggen een hele aangrijpende voorstelling met een heel waardevolle evaluatie met rouwcoach.

Het programma werd zo enthousiast ontvangen dat de middag omvloog en we al snel het tijdstip bereikte waarop we voor het diner aan tafel werden gevraagd. Tijdens deze maaltijd, die als zoals altijd erg goed verzorgd werd door van der Valk, hebben we als bestuur het beeld voor de vrijwilliger van het jaar uitgereikt.
We stonden nog even stil bij de vrijwilligster van het jaar 2020, Hetty Klomp, zij kreeg het beeld thuis gebracht aangezien door corona er geen vrijwilligersdag mogelijk was.
Dit jaar 2021 is de vrijwilligster van het jaar Mip van den Boogaard. Ze was blij verrast met het krijgen van dit beeld.

Na deze maaltijd zat de dag erop en kon iedereen moe maar voldaan naar;huis.
Het was een mooie emotionele en heel waardevolle dag met heel veel lachen en ook ruimte voor tranen en verdriet.

Ellen, mama van Merel en Gijs*

Vrijwilliger van het jaar.

Wie ben je?

Ik ben Mip van den Boogaard, 41 jaar en woon samen met mijn gezin in Helvoirt.

Verliefd, verloofd, getrouwd?

Alex en ik hebben een geregistreerd partnerschap en wij zijn de trotse ouders van Esmée* <3 (zij zou nu 11 jaar zijn) en Lynn (9 jaar).

Heb je hobby's?

Ik doe aan badminton en sinds kort zwem ik ook. Daarnaast vinden wij het leuk om naar het theater te gaan en speel ik graag spelletjes met Lynn. Verder breng ik ook graag tijd door met familie en vrienden, uit eten of gewoon lekker kletsen en samen zijn.

Je engeltje(s) wil je er over vertellen?

Onze oudste dochter Esmée* <3 is geboren op 15 mei 2010 en heel plotseling overleden op 11 november 2010. Ze was dus op 4 dagen na een half jaar oud. Heel kort gezegd, is ze gaan slapen en niet meer wakker geworden. Na obductie is gebleken dat ze naar alle waarschijnlijkheid is overleden aan een uitgebreide virusinfectie, oftewel domme pech. Het is en blijft een groot gemis, maar we hebben een manier gevonden om haar te verweven in ons leven. Wij leven niet zonder haar, maar ze is er op haar manier altijd bij. Vreugde en verdriet kunnen en mogen naast elkaar bestaan en ik houd me vast aan de gedachte dat liefde sterker is dan de dood.

Hoe ben je bij LE terecht gekomen?

Toen Esmée* <3 ineens zo plotseling overleed, had ik heel veel behoefte aan contact met mensen die (helaas) hetzelfde mee hadden gemaakt. Om zo ervaringen te kunnen delen en elkaar te kunnen steunen. Via google ben ik uitgekomen bij Lieve Engeltjes en heb me daar aangemeld. Als ik Lieve Engeltjes toen niet had gehad, zou ik niet staan waar ik nu sta.

Wat doe je nu bij LE?

Ik ben gans op 2 lijsten, namelijk baby02 en KV01. Als gans begeleid je de lijsten zowel voor als achter de schermen. Leden kunnen bij jou terecht met vragen en als gans zorg je ook voor de administratie, bijvoorbeeld de kaartenaanvragen en afmeldingen. Ik hoop op deze manier lotgenoten de steun en de warmte te kunnen bieden die ik zelf heb mogen ervaren toen ik die zo hard nodig had.

Hoe ben je in je taak gekomen waar je zit?

Toen ik ben gaan mailen bij Lieve Engeltjes werd ik al vrij snel benaderd met de vraag of ik geen gans wilde worden. Ik weet nog dat me dat toen een beetje overviel en ik niet wist of ik dat al zou kunnen, omdat ik er zelf pas net bij was. Maar ik besloot het te proberen en daar heb ik tot op de dag van vandaag geen spijt van gehad. Ik ben heel blij en dankbaar dat ik op deze manier mijn steentje bij mag dragen aan deze geweldige stichting.

Waarom ben je precies vrijwilliger geworden binnen LE?

Lieve Engeltjes is een geweldige stichting voor en door lotgenoten. Ik hoop op deze manier mijn bijdrage te kunnen leveren hieraan en een steun te kunnen zijn voor lotgenoten.

Is er een vrijwilligerstaak die je je eens voor heel even uit zou willen proberen?

Op dit moment bevalt het ganzen mij heel goed en zou ik zo niet weten wat ik zou willen proberen. Ik hoop nog heel lang vrijwilliger te mogen blijven bij Lieve Engeltjes. Nu als gans en wie weet in de toekomst ook nog in een andere rol.

Dood-eng

Theater Traxx heeft een nieuwe voorstelling, Dood-eng. Ik zag een try-out op de vrijwillgersdag van Lieve Engeltjes. De voorstelling vertelt het verhaal van Sanne, Raf en hun vader. Sanne verliest als tiener haar broer en moet verder zonder hem. De wereld om haar heen draait door en heeft verwachtingen. Mensen hebben geen ondersteunende woorden voor dat verlies en het verdriet dat daarbij hoort. In die wereld moet Sanne haar weg vinden, maar ook haar broer niet verliezen in haar hart. Hoe moet je dat doen als het verdriet zo overweldigend is? Hoe maak je het bespreekbaar, maar ook hoe zorgt de wereld om jou heen dat het bespreekbaar is?

Die emoties zijn heel herkenbaar en waarschijnlijk toepasbaar op heel veel vormen van rouw. Na het verlies van onze oudste zoon moest ik weer voor die eerste keer naar buiten. Bij mij was het de supermarkt. Mijn hoofd zal overvol. Ik kan niet eens duiden waarmee, maar zoiets simpels als de supermarkt paste daar niet bij. Al die prikkels die op me af kwamen, konden er simpelweg niet meer bij. Hoe zou ik ooit weer in die maatschappij mee kunnen draaien? Na onze tweede zoon wilde ik zelf mee om aangifte van zijn geboorte te doen. Daar stond ik dan voor het gemeentehuis waar al die mensen liepen, auto’s reden en bussen stopten. Het kon gewoon niet. Hoe kun je nu meedraaien in die drukte als ze hoofd meer dan vol zit?

Als het voor ons als volwassenen al moeilijk is om die wereld weer in te stappen en te kiezen voor de rust en veiligheid van thuis, hoe moet een kind dat dan doen? Een groot belang is dat verdriet erkent wordt op die plekken die voor een kind er toe doen en veilig moeten zijn: thuis, school, vrienden en sport of hobby’s.

De vraag die dan opkomt, is wie moet een kind dit leren? Niet alleen leren rouwen, maar ook leren empathisch te zijn. Is dit een taak van de ouders als opvoeders of ligt er ook een maatschappelijke taak voor het onderwijs?

De voorstelling is bedoeld voor kinderen van groep 7-8 en de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Op sociale media leren jongeren dat je vooral het mooie, het fijne van jezelf deelt, maar niet als je verdrietig bent of

boos om iets. Dus ja, leerlingen moeten leren dat verdriet ook een emotie is die je mag voelen en dat er gradaties zijn in dat verdriet. En dat je die mag tonen, net als je vrolijke momenten mag tonen.

Meer weten over dit bijzondere theatergezelschap: https://theatertraxx.nl/

Monique, mama van Mathijs*, Florian* en Veerle

Wereldlichtjesdag.

Ieder jaar de 2e zondag van december is het wereldlichtjesdag.
De dag dat overal ter wereld om 19.00 kaarsjes worden gebrand voor overleden kindjes. Hierdoor ontstaat er een golf van licht over de wereld door de verschillende tijdzones.Dit is voor de kindjes en om de ouders van overleden kindjes een hart onder de riem te steken. En zodat zij beseffen dat zij niet alleen zijn met hun verdriet. Op verschillende locaties worden herdenkingen gehouden. Op http://www.wereldlichtjesdag.nl/algemene-informatie/ kun je zien welke locatie er bij jou in de buurt is. Alle kinderen worden herdacht of ze nou jong of oud zijn. Recent overleden of 40 jaar geleden. Ieder kind verdiend het om herdacht te worden. En de pijn en het gemis blijft altijd daarom is wereldlichtjesdag erg belangrijk.

Bij de begraafplaats/crematorium waar onze Max en Sophie uitgestrooid zijn organiseren ze ook steeds een herdenkingsbijeenkomst. En de namen van de kindjes worden dan ook voorgelezen ik vindt dit erg mooi. Maar je kunt ook gewoon thuis een kaarsje branden. Ook kun je een kaarsje bestellen met de naam van je kindje erop en deze thuis branden. Of online een wenskaarsje branden. Het maakt niet uit hoe je het doet. Maar het is mooi en hartverwarmend om een kaarsje te branden voor je eigen kind of misschien een kind van iemand anders. Want ieder kind verdiend het om herdacht te worden.

Dit jaar is wereldlichtjesdag op 12 december 2021

Deborah de Ruijter mama van Max* & Sophie*

Boekvoorstelling

Titel: De koning en de koningin van de boerderij Auteur: Jet Koerts Tekst en schilderijen: Jet Koerts Vormgeving: Marjolein Schutrups ISBN: 978 94 6437 217 7 Uitgeverij: Zalsman Groningen BV	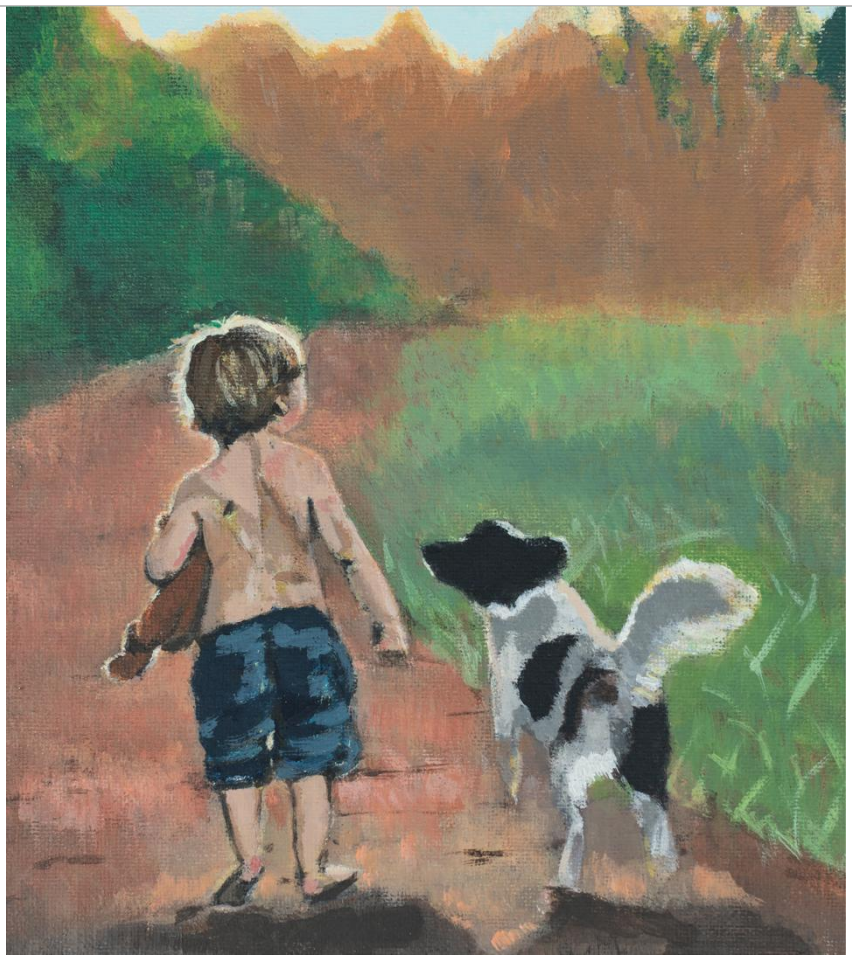

Een verhaal van een jongetje en zijn hond
Samen op de boerderij beleven ze avonturen met hun dierenvrienden
Groot en klein
Van olifant tot konijn
Ze sluiten vriendschappen en leren dat samen niet alleen is

Jet legt uit waarom ze het boekje geschreven heeft.

In augustus 2019 stond ons leven stil toen ons eerstgeboren zoontje Thymen te vroeg geboren werd en tien dagen na geboorte overleed op de afdeling Neonatologie van het UMCG.
Een groot verlies die we nog altijd met ons meedragen.
Als wijze van verwerking heb ik een oude hobby weer opgepakt en ben ik gaan schilderen. In het dagelijks leven ben ik huisarts, ik schrijf graag over dit mooie vak (henrietteschrijft.nl). Het idee kwam in mij op om voor Thymen een boekje te maken. Een boekje over dat wat had kunnen zijn. Een kinderboekje met Thymen in de hoofdrol en onze Friese stabij Eefje. Tezamen beleven ze avonturen hier op de boerderij (mijn man is melkveehouder). Vele dieren heb ik geschilderd. Ook tijdens mijn tweede zwangerschap bracht het schilderen mij veel. Inmiddels is onze dochter Eke geboren en prijzen wij ons erg gelukkig ouders te zijn van dit mooie, gezonde meisje. Nu Eke er is, had ik nog een extra motivatie om het boekje af te ronden zodat we haar kunnen voorlezen en vertellen over haar broertje. Het boekje is nu inmiddels echt af en ligt bij de drukker. Ik ben geholpen door een grafisch ontwerper om het boekje mooi vorm te geven.

Gedurende de gehele ziekenhuisperiode zijn we ongelooflijk goed bijgestaan door het personeel van de afdeling neonatologie van het UMCG maar ook door onze eigen gynaecoloog in Sneek.

De opbrengsten van het boekje en de veiling van de schilderijen zou ik graag in het geheel ten behoeve willen doen komen van de afdeling Neonatologie om hun te steunen in het werk wat ze doen.

Ik hoop met ons verhaal andere ouders tot steun te kunnen zijn en te laten zien dat er ook weer hoop aan de horizon gloort. Dat je verder kunt gaan ondanks het gemis wat je altijd bij je zult dragen.
Het schilderen / creatief bezig zijn, heeft me geholpen in mijn verdriet om Thymen. Mogelijk dat dit een inspiratie kan zijn voor anderen.

Op 11 december vindt er bij ons thuis op de boerderij een boek expositie en veiling plaats ten behoeve van de afdeling Neonatologie van het UMC Groningen.

Het boekje is voor 15 euro per stuk te bestellen via dekoningvandeboerderij@gmail.com

Jet Koerts, mama van Thymen en Eke

Gedicht

Een engeltje van alweer 22 jaar,
Jaren van verwerken,
Van veel praten met mekaar.

Verwerken ook door creativiteit,
Bijvoorbeeld een beeldje kleien
Naar beeltenis, van onze kleine meid.

Het schilderen van vlinders of regenbogen,
Liefst spelen met mooie blauw-tinten,
De prachtigste kleuren van haar ogen.

Zelfs een kunstenares (Ans Derks)
Was door ons meisje geraakt,
Ooit haar in opdracht voor ons geportretteerd,
En daarna herhaaldelijk iets moois van haar gemaakt!

Op een expositie kreeg ze haar eigen plek,
Liet Ans (Derks) mij weten
Ik was apetrots en vond het echt te gek.

Ik ben voor overleden kindjes gaan haken,
Omdat ik als geen ander weet hoe het is,
Kleine begrafenismandjes gaan maken.

Ook maak ik mooie sieraden met een herinnering,
Foto's, haar of as in epoxy,
Dat is op het moment helemaal mijn ding.

Een mooie krans met droogbloemen, de naam en beeltenis,
Om te koesteren bijvoorbeeld bij een urn, thuis,
Omdat er soms niet veel meer dan dát is !!!

Kortom,... kreatieve expressie is helemaal oké,
Het helpt jou verwerken,
En soms help je er zelfs ook 'n lotgenoot mee!

Ik niet alleen met mijn gehaakte afscheidsmandjes,
Maar hopelijk ook met mijn gedichten, hier voor LE.

Monique Minneboo,
Mama van Murphy, Mabel* en Muraya

Hierbij enkele voorbeelden van Monique haar fröbels....

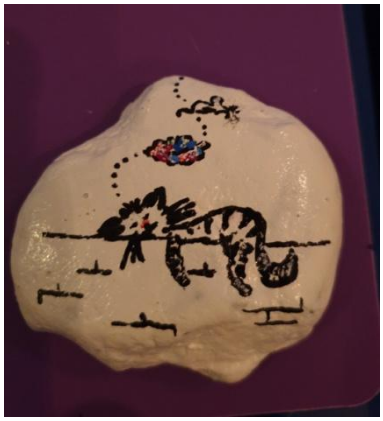

DIT MAGAZINE IS MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR:

BOSCH GLASKUNST

Ter Zake Excel
verbetert

uitvaartverzekering.nl

UITVAARTVERZEKERING

OVERSTAPGEN·NL
Onafhankelijk vergelijken en besparen

Ram
graphic design graphique
Jan van Waarden
0031 6 22 98 95 78
www.ramvormgeving.nl

UITVAARTVERZEKERINGEXPERT.NL

VRIENDEN LOTERIJ

Partner van bol.com